

В.М. Кремень, С.Я. Щепетков

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті систематизовано підходи щодо трактування сутності понять «стійкість» та «фінансова стійкість». Визначено ключові напрями співвідношення фінансової стійкості з іншими характеристиками фінансового стану підприємства. Запропоновано методичний підхід до оцінки фінансової стійкості на основі розрахунку індикаторів.

Ключові слова: стійкість, фінансова стійкість, аналіз фінансової стійкості підприємства, коефіцієнти фінансової стійкості, абсолютні показники фінансової стійкості, індикатори фінансової стійкості

Форм. 10. Табл. 4. Рис. 1. Літ. 31

В.М. Кремень, С.Я. Щепетков

Оценка финансовой устойчивости предприятия

В статье систематизированы подходы к трактовке сущности понятий «устойчивость» и «финансовая устойчивость». Определены ключевые направления соотношения финансовой устойчивости с другими характеристиками финансового состояния предприятия. Предложен методический подход к оценке финансовой устойчивости предприятия на основе расчета индикаторов.

Ключевые слова: устойчивость, финансовая устойчивость, анализ финансовой устойчивости, коэффициенты финансовой устойчивости,

абсолютные показатели финансовой устойчивости, индикаторы финансовой устойчивости.

V.M.Kremen, S.Y. Schepetkov

The Estimation of Financial Stability of Enterprise

In the article the approaches to interpretation of the essence of stability and financial stability are systematized. The article studies the key directions of correlation between the financial stability and other descriptions of the financial status of enterprise. The methodical approach to estimation of financial stability of enterprise by the calculation of indicators is offered.

Keywords: stability, financial stability, analysis of financial stability, ratios of financial stability, absolute indexes of financial stability, indicators of financial stability.

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства виступає однією з головних умов життєдіяльності, розвитку та забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства. Саме фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність операційної, інвестиційної і фінансової розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами й зобов'язаннями. Як свідчить практика, фінансово стійкі підприємства мають переваги перед іншими підприємствами цієї ж галузі в залученні інвестицій, у виборі постачальників, у підборі кваліфікованих кадрів. Окрім того вони не вступають у конфлікт з державою по перерахуванню податків та неподаткових платежів та з суспільством – по виплаті заробітної плати, дивідендів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками питання оцінки фінансової стійкості підприємства висвітлювали у своїх роботах багато вітчизняних науковців – М.Д. Білик [2], І.О. Бланк [3], В.А. Забродський [8], Г.О. Крамаренко [12], М.Я. Коробов [10], М.Л. Котляр [11], Н.А. Кизим [8], Л.Н. Лахтіонова [13], Н.А. Мамонтова [15], В.С. Марцин [16], Є.В. Мних [17], Н.Ю. Невмержицька [20], О.В. Павловська [20], Н.М. Притуляк [20], Н.В. Ткаченко [26], Г.В. Савицька [22], Н.В. Тарасенко [25], К.В. Орехова [18], О.С. Філімоненков [27], Ю.С. Цал-Цалко [28], Л.М. Шаблиста [29], Л.В. Шірінян [31] та інші. Значний вклад в розробку методологічних та методичних підходів оцінювання фінансової стійкості підприємства внесли російські вчені: М.С. Абрютіна [1], Л.В. Андрєєва [14], В.В. Ковальов [9], В.І. Макарьєва [14], Е.В. Негашев [30], Л.А. Орланюк-Малицкая [19], В.М. Родіонова [21], Р.С. Сейфулин [30], О.В. Сисоєва [24], М.А. Федотова [21], А.Д. Шеремет [30] та ін.

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на різноплановість та глибину проведених досліджень щодо оцінки фінансової стійкості підприємства та управління нею, не достатньо вивченими залишаються питання співвідношення фінансової стійкості зі іншими характеристиками

фінансового стану підприємства, встановлення нормативних значень для коефіцієнтів фінансової стійкості.

Метою дослідження є систематизація методичних підходів щодо оцінки фінансової стійкості підприємства та визначення напрямів їх удосконалення.

Основні результати дослідження. У процесі визначення дефініції «фінансова стійкість» необхідно передусім зупинитися на трактуванні сутності терміну «стійкість». У «Толковом словаре живого великорусского языка» В.І. Даля слово стійкість розглядається як «здатність вистояти супроти чогось, встояти, успішно протистояти силі, витримати, не поступитися» [7, с. 515]. У виданні «Большой экономический словарь» стійкість трактується як сталість, постійність, непідвладність ризику втрат і збитків [4, с. 770]. Стійкість у «Словнику української мови», який було видано у 1978 році, визначена здатність довго зберігати і проявляти свої властивості, не піддаватись руйнуванню і псуванню [23, с. 710]. У російському виданні «Большой энциклопедический словарь» стійкість розглядається як спроможність системи відновлювати попередній (або близький до нього) стан після деякого збурення, яке виявляється у відхиленні параметрів системи від номінального значення [5, с. 1257]. Окрім того, сучасні зарубіжні та вітчизняні енциклопедичні видання і словники досить часто термін «стійкість» трактують як здатність тієї чи іншої системи зберігати певні властивості та характеристики незмінними або майже незмінними або як спроможність системи відновлювати попередній (або близький до нього) стан після деякого збурення, яке виявляється у відхиленні параметрів системи від номінального значення. У більш широкому розумінні цей термін означає здатність системи виконувати свої функції всупереч впливу ендогенних та екзогенних факторів [26].

Н.В. Ткаченко вважає, що стійкість – це здатність тієї чи іншої системи зберігати певні властивості та характеристики незмінними або майже незмінними [26, с. 122]. Ю.С. Цал-Цалко дотримується думки, що стійкість –

це стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує постійну платоспроможність [28, с. 315]. О.С. Філімоненков наголошує на тому, що термін «стійкість» – це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто коли підприємство є платоспроможним [27, с. 304]. В.І. Макарьєва та Л.В. Андрєєва вважають, що стійкість виражається через стан і структуру активів організації, їх забезпеченість джерелами [14, с. 18].

Таким чином, дослідження етимології терміна «стійкість» дозволяє стверджувати, що він споріднений із такими словами і поняттями, як сталість, стабільність і постійність [26].

Проведений аналіз науково-методичних джерел дозволяє стверджувати про неоднозначність у визначенні поняття «фінансова стійкість». Так, згідно з електронною енциклопедією «Вікіпедія» фінансова стійкість – це складова частина загальної стійкості підприємства, збалансованість фінансових потоків, наявність коштів, які дозволяють організації підтримувати свою діяльність протягом визначеного періоду часу, у тому числі обслуговуючи кредити та виробляючи продукцію [6]. О.В. Павловська, Н.М. Притуляк та Н.Ю. Невмержицька розглядають фінансову стійкість з позиції спроможності підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати запаси і витрати, не допускати невиправданої дебіторської і кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями [20, с. 189]. Г.О. Крамаренко трактує фінансова стійкість як такий фінансовий та економічний стан підприємства, за якого платоспроможність зберігає тенденцію до стійкості, тобто постійна у часі, а співвідношення власного і позикового капіталу перебуває у межах, що забезпечують цю платоспроможність [12]. Окрім того, Г.О. Крамаренко наголошує на тому, що фінансова стійкість – це платоспроможність у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власним і позиковим капіталами [12]. М.Д. Білик вважає, що фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів,

стабільної прибутковості, та забезпечення процесу розширеного відтворення [2, с. 302]. М.Я. Коробов розглядає фінансову стійкість як відповідність параметрів діяльності підприємства і розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики «фінансового стану» [10]. В.М. Родіонова і М.А. Федотова трактують фінансову стійкість як такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [21]. Н.А. Мамонтова наголошує на тому, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення та оновлення виробництва [15]. Л.М. Шаблиста дотримується точки зору, що фінансова стійкість – це узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, що відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників [29]. Л.О. Орланюк-Малицька вважає, що фінансова стійкість – це здатність суб'єкта ринку зберігати кількість і якість своїх фінансових ресурсів за умов зміни середовища [19]. Л.В. Шірінян вважає, що сутність фінансової стійкості полягає у здатності підприємства зберігати або відновлювати початковий (або близький до нього) стан чи поліпшувати цей стан при зміні зовнішніх та/або внутрішніх параметрів (факторів) впливу на фінансові потоки [31].

Систематизація розглянутих підходів дозволила нами визначити, що фінансова стійкість розглядається як у вузькому значенні – як спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати діяльність або запаси і витрати, так і широкому – як складову загальної стійкості підприємства та особливий фінансовий стан. Отже фінансова стійкість підприємства означає здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати

рівновагу своїх активів і пасивів в мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовища.

Однією із проблем оцінки і аналізу фінансової стійкості підприємства є розмежування фінансової стійкості з іншими характеристиками фінансового стану підприємства. Необхідність такого розмежування обумовлена тим, що при проведенні комплексної оцінки фінансового стану підприємства одні й ті самі показники під різними назвами зараховуються різними науковцями як до групи коефіцієнтів фінансової стійкості, так і до інших груп. Так, наприклад, окремі вчені визначають фінансову стійкість як довгострокову ліквідність фірми або ототожнюють із платоспроможністю. Співвідношення поняття «фінансова стійкість» із іншими характеристиками фінансового стану підприємства наведено на рис. 1

Рис. 1. Співвідношення фінансової стійкості із іншими характеристиками фінансового стану підприємства, авторська розробка

Основним методом, що використовується у процесі оцінки фінансової стійкості, є метод відносних показників. На основі даних фінансової

звітності, зокрема, форми фінансової звітності № 1 «Баланс», розраховуються різні коефіцієнти фінансової стійкості.

Порівняння підходів різних науковців до оцінки фінансової стійкості підприємства (табл. 1). дозволяє стверджувати, що найбільш поширеними є коефіцієнт автономії, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів та коефіцієнт реальної ціни.

Таблиця 1. Систематизація використання відносних показників для оцінки фінансової стійкості підприємства [8]

Показник	Савицька Г.В.	Балабанов І.Т.	Негашев Є.В.	Шеремет А.Д.	Терехін В.І.	Маркар'ян Є.А.	Русак Н.А.	Любушкін Н.П.	Ковальов А.І.	Ковальов В.В.	Артеменко В.Г.	Олексюк А.С.
Коефіцієнт автономії	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Коефіцієнт фінансової залежності	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	-	-	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+
Коефіцієнт автономії джерел запасів і витрат	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	+
Коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	+

При оцінці фінансового стану підприємства на основі системи показників важливим є порівняння фактичного рівня показників з їхніми нормативними значеннями. Необхідність встановлення нормативних значень показників обумовлена завданнями аналізу фінансового стану підприємства. Як свідчать результати вивчення нами наукових та методичних джерел з

питань оцінки та управління фінансовою стійкістю підприємства, на сьогоднішній день не існує єдиного підходу у цьому питанні (табл. 2).

Для оцінки фінансової стійкості підприємства, окрім відносних показників, використовується абсолютний показник – так званий трьохкомпонентний показник, який дозволяє визначити тип фінансової стійкості підприємства. Така оцінка фінансової стійкості ґрунтується на співставленні обсягів запасів і витрат із величиною джерел їх фінансування.

Таблиця 2. Нормативні значення основних показників фінансової стійкості підприємства [18]

Автор / Методика	Показник	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт маневреності власного капіталу
Брігхем Є.Ф.		–	–	–
Ковальов В.В.		0,05-0,1	–	–
Шеремет А.Д.		>0,2	–	>0,5
Гінзбург А.І.		0,3-1,5	0,4–0,5	–
Савицька Г.В.		–	–	–
Гриньова В.М.		0,2-0,25	<1,5	–
Павловська О.В.		>0,2	<1	>0,3
Ізмайлова К.В.		>0,5	<2	>0,1
Подольська В.О.		>0,5	<2	–
Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій		>0,5	–	–
ДПАУ		>0,5	<0,5	–
Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку		>0,5	–	–
Правління НБУ		–	–	>0,5
Міністерство фінансів та Фонд державного майна		>0,5	–	>0
Аудиторська палата		>0,5	–	>0

Альтернативним підходом до оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі абсолютних показників є розрахунок індикаторів фінансової стійкості. В основу розробки цього методичного підходу нами було покладено методику М.С. Абрютіної і порівняння згрупованих пасивів за належністю підприємства і строками залучення зі згрупованими активами за формою функціонування і ступенем ліквідності. Інформаційною базою

групування активів і пасивів є форма фінансової звітності № 1 «Баланс».

Запропонована методика передбачає поділ активів на наступні групи:

- мобільні фінансові активи ($I\hat{O}\hat{A}$);
- немобільні фінансові активи ($II\hat{O}\hat{A}$);
- мобільні нефінансові активи ($II\hat{A}$);
- немобільні нефінансові активи ($HMHA$).

Такий підхід групування активів дозволяє визначити загальну суму фінансових активів (ΦA) і нефінансових активів підприємства (HA).

У складі пасивів доцільно виділити наступні групи:

- власний капітал і прирівняний до нього ($\hat{A}\hat{E}$);
- позиковий короткостроковий капітал (PKK);
- позиковий довгостроковий капітал ($\hat{I}\hat{A}\hat{E}$).

Сума двох останніх елементів капіталу підприємства дозволяє визначити загальну величину позикового капіталу (PK).

Алгоритм проведення групування активів і пасивів підприємства з використанням даних форми фінансової звітності підприємства № 1 «Баланс» представлено у табл. 3.

З метою ідентифікації типу фінансової стійкості підприємства нами пропонується розраховувати три групи індикаторів фінансової стійкості: зокрема, покриття нефінансових активів, покриття позикового короткострокового капіталу та покриття довгострокового позикового капіталу.

В рамках першої групи – покриття нефінансових активів – розраховують індикатори фінансової стійкості першого (1) і другого порядку (2):

$$I\hat{N}A\hat{I} = BK - HMHA, \quad (1)$$

де $I\hat{N}A\hat{I}$ – індикатор покриття нефінансових активів першого порядку; $\hat{A}\hat{E}$ – власний капітал і прирівняний до нього; $HMHA$ – немобільні нефінансові активи;

$$I\hat{N}A\hat{I} = BK - HA = \Phi A - PK, \quad (2)$$

де *ПНАII* – індикатор покриття нефінансових активів другого порядку; *НА* – нефінансові активи підприємства; *ФА* – фінансові активи; *ПК* – позиковий капітал підприємства.

Таблиця 3. Макет таблиці для проведення групування активів і пасивів підприємства з метою розрахунку індикаторів фінансової стійкості, авторська розробка

№ з/п	Показник	Методика розрахунку	Рік		
			20__	20__	20__
1	Мобільні фінансові активи (МФА)	Ф. № 1. р.(150+220+230+240)			
2	Немобільні фінансові активи (НМФА)	Ф. № 1. р.(40+45+50+60+160+170+180+190+200+210))			
3	Разом фінансові активи (ФА)	1+2			
4	Мобільні нефінансові активи (МНА)	Ф. № 1. р.(100+110+120+130+140)			
5	Немобільні нефінансові активи (НМНА)	Ф. № 1. р.(10+20+30+35+70+250+270)			
6	Разом нефінансові активи (НА)	4+5			
7	Власний капітал і прирівняний до нього (ВК)	Ф. № 1. р.(380+430)			
8	Позиковий короткостроковий капітал (ПКК)	Ф. № 1. р.(620)			
9	Позиковий довгостроковий капітал (ПДК)	Ф. № 1. р.(380+480)			
10	Разом позиковий капітал (ПК)	8+9			

Група індикаторів фінансової стійкості, які відображають покриття позикового короткострокового капіталу, включає індикатори (3), (4), (5) і (6), які розраховуються наступним чином:

$$ППКК I = МФА - ПКК, \quad (3)$$

де *ППКК I* – індикатор покриття позикового короткострокового капіталу першого порядку; *МФА* – мобільні фінансові активи; *ПКК* – позиковий короткостроковий капітал;

$$ППКК II = ФА - ПКК, \quad (4)$$

де $ППКК II$ – індикатор покриття позикового короткострокового капіталу другого порядку;

$$ППКК III = (МФА + МНА) - ПКК, \quad (5)$$

де $ППКК III$ – індикатор покриття позикового короткострокового капіталу третього порядку; $МНА$ – мобільні нефінансові активи;

$$ППКК IV = (ФА + МНА) - ПКК, \quad (6)$$

де $ППКК IV$ – індикатор покриття позикового короткострокового капіталу четвертого порядку.

До індикаторів покриття довгострокового позикового капіталу, на нашу думку, слід віднести індикатори (7), (8), (9) і (10):

$$ППДК I = НМНА - ПДК, \quad (7)$$

де $ППДК I$ – індикатор покриття позикового довгострокового капіталу першого порядку; $НМНА$ – немобільні нефінансові активи; $ПДК$ – позиковий довгостроковий капітал;

$$ППДК II = НА - ПДК, \quad (8)$$

де $ППДК II$ – індикатор покриття позикового довгострокового капіталу другого порядку;

$$ППДК III = (НМФА + НМНА) - ПДК, \quad (9)$$

де $ППДК III$ – індикатор покриття позикового довгострокового капіталу третього порядку; $НМФА$ – немобільні фінансові активи;

$$ППДК IV = (НМФА + НМНА) - ПДК, \quad (10)$$

де $ППДК IV$ – індикатор покриття позикового довгострокового капіталу четвертого порядку.

Забезпечення фінансової стійкості підприємства передбачає, що значення усіх індикаторів має бути принаймні більше 0. Відповідно до варіантів поєднання значень індикаторів фінансової стійкості нами було розроблено систему ідентифікації стану фінансової стійкості підприємства (табл. 4). Так, ми виділяємо стійкість, яка може бути абсолютною, стійкою та нестійкою, і нестійкість, яка, в свою чергу, може проявлятися як стійка,

нестійка, передкризова і кризова.

Таблиця 4. **Ідентифікація стану фінансової стійкості підприємства залежно від значень її індикаторів**, авторська розробка

Характеристика стану фінансової стійкості	Умова відповідно до стану фінансових індикаторів
Стійкість	
абсолютна	ПНА I>0, ППКК I>0, ППДК I>0
стійка	ПНА I>0, ППКК II>0, ППДК II>0 або ПНА I>0, ППКК I<0, ППДК I>0 або ПНА I>0, ППКК I>0, ППДК I<0
нестійка	ПНА I>0, ППКК III>0, ППДК III>0 або ПНА I>0, ППКК II<0, ППДК II>0 або ПНА I>0, ППКК II>0, ППДК II<0
Нестійкість	
стійка	ПНА II>0, ППКК II>0, ППДК II>0
нестійка	ПНА II>0, ППКК III>0, ППДК III>0 або ПНА II>0, ППКК II<0, ППДК II>0 або ПНА I>0, ППКК II>0, ППДК II<0
передкризова	ПНА II>0, ППКК IV>0, ППДК IV>0 або ПНА II>0, ППКК III<0, ППДК III>0 або ПНА II>0, ППКК III>0, ППДК III<0 або ПНА II<0, ППКК III<0, ППДК III>0 або ПНА II<0, ППКК III>0, ППДК III<0
кризова	ПНА II<0, ППКК IV>0, ППДК IV>0 або ПНА II<0, ППКК IV<0, ППДК IV>0 або ПНА II<0, ППКК IV>0, ППДК IV<0 або ПНА II<0, ППКК IV<0, ППДК IV<0

Висновки. Аналізуючи вище викладене, можна зробити такі висновки:

1. Відсутність єдиних підходів до трактування терміну «фінансова стійкість» та встановлення нормативів для коефіцієнтів фінансової стійкості, вибір методичного підходу для аналізу фінансової стійкості підприємства та встановлення нормативних значень для показників має відбуватися з урахування специфіки діяльності підприємства та цілей аналізу.

2. Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства зберігати нормальний режим функціонування за найважливішими фінансово-економічними показниками і має розглядатися як результуюча категорія, що характеризує рівень стійкості роботи підприємства, його здатність забезпечити стабільні показники діяльності й ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

3. Удосконалення методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості підприємства належить до найважливіших проблем фінансового аналізу, оскільки: недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства та відсутності фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства.

1. Абрютіна, М.С. Оценка финансовой устойчивости и платежеспособности российских компаний [Текст] / М.С. Абрютіна // Финансовый менеджмент. - 2006. - № 6. - С. 28-34.

2. Білик, М.Д. Фінансовий аналіз [Текст]: навч. пос. / М.Д. Білик. - К.: КНЕУ, 2005.- 588 с., С.-302.

3. Бланк, И.А. Финансовый менеджмент [Текст] : Учебный курс / Бланк И.А. - К. : «Ника-Центр», «Эльга», 1999. - 528 с.

4. Большой экономический словарь [Текст] / Под ред. А.Н. Азрилияна. - М.: Ин-т новой экономики. 1997. - С. 770.

5. Большой энциклопедический словарь [Текст]. - М.: Большая российская энциклопедия, 1997.

6. Вікіпедія Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org>.

7. Даль, В.И. Толковый словарь живого великорусского языка [Текст] : В 4 т. Т. 4. / В.И. Даль. - СПб.:Диамант,1998.

8. Забродский, В.А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования производственно-экономических систем [Текст]: Научное издание / В.А. Забродский, Н.А. Кизим. - Х.: Бизнес Информ, 2000. - 238 с.

9. Ковалев, В.В. Финансовый анализ [Текст] : управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / Ковалев В.В. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Финансы и статистика, 1998. - 512 с.

10.Коробов ,М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств [Текст] / М.Я. Коробов. - К.: Знання, 2000.-378 с.

11.Котляр, М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів / Котляр М.Л. // Фінанси України. - 2005. - № 1. - С. 113-117.

12.Крамаренко, Г.О. Фінансовий аналіз і планування [Текст] : Навчальний посібник / Г.О. Крамаренко. Київ: Центр навчальної літератури, 2003 - 224 с.

13.Лахтіонова, Л.Н. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання [Текст] : Монографія / Л.Н. Лахтіонова. - К.: КНЕУ, 2001. - 387 с.

14.Макарьева, В.И. Анализ хозяйственной деятельности организации [Текст] / Макарьева В.И., Андреева Л.В.. - М.: Финансы и статистика, 2004. -262 с.

15.Мамонтова, Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості)

[Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / Мамонтова Н.А. ; Ін-т екон. прогнозування НАН України. - К., 2001. - 17 с.

16.Марцин, В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства [Текст] / В.С. Марцин // Економіка. Фінанси. Право. - 2008 - № 7 - С. 26-28.

17.Мних, Є.В. Економічний аналіз [Текст] : Підручник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. - 412 с.

18.Орехова, К.В. Оцінювання фінансової стійкості підприємства з урахуванням руху капіталу [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 «Економіка та упр. підприємствами (за видами екон. діяльності)» / Орехова К.В. ; Харківськ. нац. екон. ун-т. - Х., 2008. - 20 с.

19.Орланюк-Малицкая, Л.А. «О понятиях и факторах финансовой устойчивости страховых компаний» [Текст] / Л.А. Орланюк-Малицкая // Вестник Финансовой Академии. - № 1. -1998г. - С. 33.

20.Павловська, В.О. Фінансовий аналіз [Текст] : навчальний посібник / О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - 2-е вид., без змін. - К. : КНЕУ, 2007. - 592 с.

21.Родионова, В.М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции [Текст] / Родионова В.М., Федотова М.А.. - М.: Изд-во «Перспектива». 1995. -98 с.

22.Савицька, Г.В.. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]. - К.: Знання, 2005. - 654 с.

23.Словник української мови [Текст]: В 11 т. Т. 9. - К.: Наукова думка, 1978. - 710 с.

24.Сысоева, Е.Ф. Структура капитала и финансовая устойчивость организации: практический аспект [Текст] / Е.Ф. Сысоева // Финансы. - № 22(262). -1998. - С. 24-29.

25.Тарасенко, Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства [Текст] / Н.В. Тарасенко. - 2-ге вид., стер. - К.: Алерта, 2003. - 485 с.

26.Ткаченко, Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи [Текст] / Ткаченко Н.В. // Фінанси України. - 2009. - № 6. - С. 104-122.

27.Філімоненков, О.С. Фінанси підприємств [Текст]: Навч. посібник / О.С. Філімоненков. - К.: Вид-во «Ніка-Центр», 2002. - 359 с.

28.Цал-Цалко, Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз [Текст] : Навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко. - К.:ЦУЛ 2002. - 359 с.

29.Шаблиста, Л. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки [Текст] / Л. Шаблиста // Економіка і прогнозування. - 2006. - № 2. - С. 46-57.

30.Шеремет, А.Д. Финансовый анализ [Текст] / А.Д. Шеремет, Р.С. Сейфулин, Е.В. Негашев. - М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 479 с.

31.Шірінян Л.В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і

підприємств [Текст] / Л.В. Шірінян // Фінанси України. - Київ, 2005. - № 9. - С. 70-81.

Стаття надійшла до редакції «___» _____ 2010 р.

Кремень, В.М. Оцінювання фінансової стійкості підприємства [Текст] / В.М. Кремень, С.Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 1. - С. 107-117.